

ФІЛОСОФІЯ ОСОБИСТИХ РІШЕНЬ БІЗНЕСМЕНА

Актуальність теми дослідження. Кожен із нас щоденно бере участь у сфері економічного життя. На даному етапі економіка орієнтована на застарілих засадах. Вкрай важливим постає питання про те, щоб бізнесмени шукали і застосовували інноваційні механізми для прийняття ефективних і правильних рішень. Без усвідомлення індивідуальної економічної відповідальності не можливо забезпечити реальні позитивні зрушення в національній економіці України.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей впливу керівника на процес прийняття рішень, аналізі характерних ознак управлінських рішень й процесу їх вироблення та ухвалення, дослідженні філософії прийняття рішень бізнесменом.

Бізнесмен - це професійний управлінець, який здійснює кваліфіковане керівництво та в основу праці якого закладено психологічні засади управлінської діяльності. Він повинен знати методи і способи управління колективом, діяти на основі глибоких знань; володіти знаннями соціології, філософії управління, психології, організації виробництва. Бізнесмен повинен бути наділений такими діловими якостями, як: комунікабельність, ініціативність і енергійність, вимогливість і дисциплінованість, висока працездатність, воля, цілеспрямованість та діловитість. Серед морально-психологічних якостей найбільш важливими є чесність і правдивість, справедливість і об'єктивність, воля і мужність, розвинуте почуття обов'язку і відповідальності, інтелігентність і толерантність.

Ділова людина повинна постійно демонструвати емоційну стриманість, ввічливість і безмежну терпеливість. Обов'язковою рисою бізнесмена є його гуманізм – розвинуте почуття справедливості, людяності, пошани до людей та їх гідності, турбота про добробут людей, постійне здійснення заходів, спрямованих на підвищення задоволеності праці усіх підлеглих.

Кожний бізнесмен залучений в сферу управління людьми. Питання про принципи справедливого і ефективного управління складало предмет роздумів багатьох великих мислителів, а основи реалістичного погляду на управління як на процес, який виникає із необхідності досягнення загальних цілей в ході сумісної життєдіяльності людей, були закладені ще в часи античності.

Древні філософи вважали, що причиною зuboжіння суспільства, як правило, є відсутність належного управління або порушення старшинства між людьми. Платон розглядав управління як науку про загальне харчування людей і доводив, що діяльність з управління є важливим елементом системи життєзабезпечення суспільства. Мудре управління повинно базуватися на розумних і загальних законах, але закони ці самі по собі дуже абстрактні і догматичні для того, щоб на їх основі можна було віднайти правильні рішення в кожній конкретній ситуації. У своєму практичному значенні управління суспільством – це вид мистецтва. Другий великий мислитель – Арістотель – заклав основи вчення про домогосподарство, в рамках якого вказував на необхідність розробки «панської науки», яка б навчала рабовласників поводження з рабами, тобто мистецтву управління ними [1].

Кожна людина знайома на практиці із процесом прийняття рішень, тому знають, що рішення бувають різні: деякі з них прості, інші більш складні і вимагають ретельного обдумування. Одним із показників діяльності керівника є його здатність приймати правильні рішення.

Прийняття рішень є важливим аспектом діяльності бізнесмена. Воно впливає на економічні, організаційні, соціальні, правові і технологічні інтереси компанії [2, с. 53].

У процесі прийняття рішень бізнесмену необхідно відповісти на такі питання: що робити, як робити, кому доручити роботу, що це дає тощо. Діяльність сучасного підприємця ґрунтується на філософській основі раціоналізму, інтуїтивізму та прагматизму. Про раціональний характер розвитку економіки писав М.Вебер. «В кінці кінців творцями капіталізму були раціональне постійне підприємство, раціональна бухгалтерія, раціональна техніка, раціональне право, але навіть не тільки вони, ми повинні віднести сюди раціональний образ мислення, раціоналізацію способу життя, раціональну господарську етику» [3]. В основі раціонального способу вирішення проблеми – глибокий аналіз причин, що зумовили проблему, і логічні міркування щодо можливих способів її розв'язання. Цей спосіб найчастіше застосовують для вирішення складних і нестандартних проблем; потребує креативного мислення. Поряд із раціональними діями підприємця на допомогу йому приходять інтуїтивні рішення, які приймаються на основі відчуттів. Їх обґрунтованість, оптимальність залежить від особистих якостей бізнесмена. Якщо говорити про прагматизм, то для прагматистів головним є вдосконалення діяльності, досягнення безпосередніх успіхів шляхом дії, практики.

Значний внесок у формування теорії рішень зробив французький філософ і математик Р. Декарт (1596-1650 рр.), який, зокрема, сформував відомі чотири правила щодо розробки і прийняття рішень. Ці правила і досі займають провідне місце в теорії управлінських рішень. Їх вимоги зводяться до наступного:

- 1) не приймати за істинне (щоб там не було!) доки не визнаєш постійності й упередження в своїх судженнях, вважати вірним слід тільки те, що є абсолютно ясним і визначеним і жодним чином не може бути піддане сумніву;
- 2) розчленовувати кожну частину цілого, яке підлягає дослідженню, на стільки на скільки це можливо і потрібно для правильного розв'язання відповідного питання;
- 3) керувати ходом своїх думок таким чином, щоб починаючи з найпростішого і легко пізнавального, поступово підніматись і приходити до пізнання більш складного і найскладнішого;
- 4) завжди треба робити перелік настільки повним, настільки вичерпним усього того, що підлягає дослідженню, щоб мати абсолютну впевненість у тому, що нічого не пропущено і не залишилось поза увагою.

Завжди існує імовірність прийняття неправильного рішення. Ведення підприємницької діяльності неможливе без ризиків, тому підвищена схильність до ризикованих вчинків є нормальною особливістю підприємця. Однак слід пам'ятати, що ризик буває виправданим і невиправданим. У першому випадку людина готова зробити якісь дії в умовах невизначеності, якщо бачить, що ймовірність успіху досить велика. Якщо ж людина не оцінила ймовірність настання несприятливої події, або ж вона починає справу за вкрай низьких шансів на успіх – ризик не виправданий. Тому підприємець повинен, з одного боку, вміти йти на певний ризик, але з іншого він повинен бути достатньо мудрим і обережним, щоб не ризикувати даремно. Від невдачі ніхто не застрахований, тому для підприємця надзвичайно важливе уміння спокійно аналізувати кожен свій промах і витягувати з нього користь, щоб не повторювати своїх помилок.

Підприємець або бізнесмен, на думку професора економіки Марка Блауга, – «джерело усіх динамічних змін у економіці» [4, с. 430] винагородою якого є прибуток від прийняття на себе тих ризиків, які через їх непередбачуваність не відшкодує ніхто. Філософія бере на себе відповідальність однією з перших формувати адекватні відповіді на виклики, осмислювати найбільш складні проблеми буття, пропонувати ефективні шляхи виходу з різноманітних криз.

Також негативно впливати на людину можуть гроші. Гроші створюють нам проблеми і коли вони є, і коли їх немає. Гроші змінили систему людських цінностей, ставши самі по собі цінністю. Але, «гроші не повинні стати мірилом людини, адже мірилом всіх цінностей залишається людина» [5]. Якщо в житті ставити першим пріоритетом гроші, то тоді люди приречені на моральний занепад, самотність та виснаженість.

Все це призводить до того, що, інколи зовнішній та внутрішній тиск на людину настільки великий, що вона не витримує. Людина потребує спокою, душевної рівноваги. І вона знаходить його в релігії, мистецтві, філософії. Це допомагає їй заспокоїтись, адекватно прийняти рішення. Якщо говорити про віру в бізнесі, то вона може виступати в ролі психологічного фактора, який вмотивує діяльність особи [6]. Загалом, віра в бізнесі має об'єднувати людей за такими параметрами:

- сприйняття бізнесу як привабливої творчості, ставлення до бізнесу, як до мистецтва;
- переконаність у корисності своєї праці не тільки для себе, але й для інших, для суспільства, для держави;
- визнання необхідності конкуренції при одночасному прагненні до співробітництва;
- довіра стосовно інших, повага професіоналізму і компетентності інших людей; - повага законів, форм власності, державної влади, соціального порядку [7].

Отже, бізнесмен-це перш за все людина, яка наділена такими рисами як комунікабельність, ініціативність і енергійність, вимогливість і дисциплінованість, висока працездатність, воля, цілеспрямованість та діловитість. Одним із показників діяльності керівника є його здатність приймати правильні рішення. Прийняття рішень є важливим аспектом діяльності бізнесмена. Воно впливає на економічні, організаційні, соціальні, правові і технологічні інтереси компанії. Підприємницька діяльність не можлива без ризиків. Бізнесмен повинен бути достатньо мудрим і обережним, щоб не ризикувати даремно. Від невдачі ніхто не застрахований, тому для підприємця надзвичайно важливе вміння спокійно аналізувати кожен свій промах і витягувати з нього користь, щоб не повторювати своїх помилок. Бізнес-це завжди тиск на людину як зовнішній так і внутрішній. Тому бізнесмен потребує спокою, душевної рівноваги. І він знаходить його в релігії, мистецтві, філософії. Філософія бере на себе відповідальність однією з перших формувати адекватні відповіді на виклики, осмислювати найбільш складні проблеми буття, пропонувати ефективні шляхи виходу з різноманітних криз.

Література

1. Глушко Т. П. Філософія економіки: структурно-методологічний аналіз: дис. к.ф.н.: 09.00.03 / Глушко Т. П. К.: 2006. 182 с.
2. Ермоленко А. М., Райда К.Н. Превращенные формы социальной рациональности. К.: 1987. С. 37.
3. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. Пер. с англ., 4-е изд. М.: «Дело Лтд», 1994.
4. Гончарук Т. Філософія: навч. пос. / Гончарук Т. В., Шумка М. Л., Джугла Н. В. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 416 с.
5. Шумка М. Л. Етичні виміри діяльності державного управління в античній парадигмі // Роль суспільних наук у забезпеченні стабільності розвитку глобаль. світ. процесів у ХХІ ст.: Матеріали міжнародної науково-практ. конференції (м. Київ, 1-2 квітня 2016 року). Київ: ГО «Київська наукова суспільнознавча організація», 2016.-132с. С. 110-113.
6. Шумка М.Л. Морально-етичні виміри діяльності державного управління Україна і світ у третьому тисячолітті: політичні, економічні, правові та культурні виміри: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Одеса: Південноукраїнський педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського. 2015. Ч.11. 180с. С.172-175.
7. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.